

■ Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ»

Χερκελετζή Χρυσούλα

Απόφοιτη του τμήματος Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
cherke_ch@yahoo.gr

Περίληψη

Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός καλείται να προετοιμάσει τους μαθητές για την ένταξή τους στην κοινωνία της πληροφορίας, η οποία εξελίσσεται δυναμικά σε κοινωνία της γνώσης. Σύμφωνα με τις σύγχρονες εκπαιδευτικές αντιλήψεις για να επιτευχθεί η «σωστή» προετοιμασία των μαθητών απαιτείται ένα νέο εκπαιδευτικό μοντέλο, το μαθητοκεντρικό. Οι νέες τεχνολογίες έχουν τη δυνατότητα να υποστηρίξουν το νέο αυτό μοντέλο. Όμως, η ένταξη των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία με στόχο τη βελτίωσή της συνεπάγεται ένα διαφορετικό ρόλο για τον εκπαιδευτικό. Για να μπορέσει ο εκπαιδευτικός να αξιοποιήσει τις νέες τεχνολογίες και να ανταποκριθεί στο νέο του ρόλο έχει ανάγκη από μια διαφορετικού είδους εκπαίδευση. Η παρούσα εργασία στόχο έχει να περιγράψει το ρόλο και την ευθύνη του σύγχρονου εκπαιδευτικού στην κοινωνία της πληροφορίας.

Λέξεις Κλειδιά

Σύγχρονος Εκπαιδευτικός, Νέες τεχνολογίες, Εκπαιδευτική διαδικασία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κοινωνία της πληροφορίας, με κύρια κινητήρια δύναμη την πληροφοριακή και τηλεπικοινωνιακή τεχνολογία, φέρει την εκπαιδευτική κοινότητα αντιμέτωπη με την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία και τη «σωστή» προετοιμασία των νέων ανθρώπων για την ένταξή τους σε μια κοινωνία δυναμικά εξελισσόμενη (Ασημακοπούλου κ.α. 2003, Μπούσιου κ.α. 2005).

Οι σύγχρονες εκπαιδευτικές αντιλήψεις υποστηρίζουν ένα νέο εκπαιδευτικό μοντέλο με επίκεντρο το μαθητή, ο οποίος οικοδομεί τις γνώσεις του σε προσωπικό επίπεδο με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού (Μπούσιου κ.α. 2005). Οι νέες τεχνολογίες έχουν τη δυνατότητα να υποστηρίξουν αυτό το μοντέλο, καθώς προσφέρουν δυνατότητες κυκλοφορίας της πληροφορίας και διανοίγουν προοπτικές παραγωγής νέου τύπου εκπαιδευτικού υλικού (Σολομωνίδου κ.α. 1994). Συνεπώς, οι νέες τεχνολογίες μπορούν να αποτελέσουν εργαλείο για την επίλυση προβλημάτων της εκπαίδευσης και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ωστόσο, η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για την επίτευξη εκπαιδευτικών στόχων, εξαρτάται άμεσα από τους εκπαιδευτικούς, καθώς αυτοί εντάσσουν τις νέες τεχνολογίες στην εκπαιδευτική διαδικασία και κάνουν πράξη την όποια αλλαγή ή καινοτομία στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Συνήθως, αλλαγή στις διδακτικές πρακτικές συνεπάγεται αλλαγή του ρόλου του εκπαιδευτικού μέσα στην τάξη (Ασημακοπούλου κ.α. 2003). Το μαθητοκεντρικό μοντέλο δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να αναπτύξει την κριτική του ικανότητα και σκέψη, να εργάζεται ομαδικά για την επίλυση προβλημάτων και με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού να οικοδομεί νέα γνώση σε προσωπικό επίπεδο (Μπούσιου κ.α. 2005, Σολομωνίδου κ.α. 1994). Ο εκπαιδευτικός παίζει το ρόλο του οργανωτή, ρυθμιστή, καθοδηγητή, συντονιστή και αποτελεί το βοηθό και εμψυχωτή των μαθητών στην προσπάθεια που καταβάλλουν είτε αυτή είναι ατομική, είτε ομαδική (Σολομωνίδου κ.α. 1994, Οικονόμου 2004). Ο εκπαιδευτικός δεν αποτελεί πλέον την «αυθεντία» στην εκπαιδευτική διαδικασία, όμως είναι απαραίτητος, καθώς η έκθεση των μαθητών σε πληροφορίες δεν σημαίνει απαραίτητα την πρόσληψη και επεξεργασία τους (Οικονόμου 2004, Θεριανός 2002,). Ο εκπαιδευτικός για να μπορέσει να ανταποκριθεί σε αυτό το νέο ρόλο έχει ανάγκη μια διαφορετικού είδους εκπαίδευση (Μπούσιου κ.α. 2005).

ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Αρχικό στάδιο επιμόρφωσης

Η απόκτηση των βασικών γνώσεων για τις νέες τεχνολογίες και το νέο εκπαιδευτικό μοντέλο που βασίζεται στις σύγχρονες εκπαιδευτικές αντιλήψεις κρίνεται αναγκαία για να κατανοήσει ο εκπαιδευτικός και να αποδεχθεί το νέο του ρόλο, αλλά και να αντιληφθεί το ρόλο των νέων τεχνολογιών για την εκπαίδευση. Με αυτόν τον τρόπο, θα μπορέσει να ξεπεράσει τους φόβους του για τις νέες τεχνολογίες και δεν θα τις αντιμετωπίζει ως κάτι ξένο, απρόσωπο, απωθητικό, δύσκολο και πολύπλοκο στη χρήση αλλά ως εργαλείο για αναβάθμιση των μεθόδων διδασκαλίας και βελτίωση της μάθησης (Θεριανός 2002, Σολομωνίδου κ.α. 1994, Μπούσιου κ.α. 2005).

Οι πανεπιστημιακές σπουδές δεν επαρκούν. Καθώς, παρατηρούνται στους εκπαιδευτικούς βασικές ελλείψεις σε θέματα σύγχρονων διδακτικών μεθόδων και αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, οι οποίες μπορούν να καλυφθούν στα ΠΕΚ, στη ΣΕΛΕΤΕ (Οικονόμου 2004, Τσουκαλάς κ.α. 2002, Σολομωνίδου κ.α. 1994) ή με παρακολούθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, όπως τα προγράμματα που πραγματοποιούνται από το ΥΠΕΠΘ στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης, Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην Αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2006). Το αρχικό αυτό στάδιο, βοηθά τους εκπαιδευτικούς να αλλάξουν στάση και να αυτό-παρακινηθούν για αέναη βελτίωση και συνεχή επιμόρφωση.

Αυτό-επιμόρφωση

Για την ένταξη των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία απαιτείται από τους εκπαιδευτικούς ένας πιο προσεκτικός σχεδιασμός της διδασκαλίας (Ασημακοπούλου κ.α. 2003). Συνεπώς, είναι αναγκαία η συνεχής επιμόρφωση του εκπαιδευτικού, με δική του πρωτοβουλία, στα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται στο χώρο της εκπαίδευσης και της τεχνολογίας. Καθώς, έχει ανάγκη να γνωρίζει τα σενάρια που μπορεί να υιοθετήσει, τις δραστηριότητες που μπορεί να αναπτύξει με τους μαθητές του και τους νέους τρόπους αξιολόγησης που μπορεί να χρησιμοποιήσει (Οικονόμου 2004). Επίσης, θα πρέπει

να πειραματίζεται με την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, να ερευνά διάφορες εναλλακτικές εφαρμογές, να αξιολογεί τα αποτελέσματα της κάθε εφαρμογής, να μαθαίνει από τα λάθη του και να επιλέγει, τελικά, την πλέον κατάλληλη για τη βελτιστοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Οικονόμου 2004).

Επιμόρφωση μέσω συνεργασίας

Μια άλλη μορφή επιμόρφωσης είναι η ανταλλαγή εμπειριών (Οικονόμου 2004). Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να καταγράφουν τα αποτελέσματα πειραματικών διαδικασιών και μέσω τραπεζών πληροφοριών και δικτύων επικοινωνίας να τα μοιράζονται με τους συναδέλφους τους ως αντικείμενο συζήτησης και προβληματισμού (Οικονόμου 2004, Σολομωνίδου κ.α. 1994). Στην χώρα μας, ο σκοπός αυτός μπορεί να εξυπηρετηθεί από την εκπαιδευτική πύλη του ΥΠΕΠΘ (www.e-yliko.gr) (ΥΠΕΠΘ, 2006).

Για την ένταξη των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, ιδιαίτερη σημασία έχει το εκπαιδευτικό λογισμικό που θα χρησιμοποιηθεί (Ασημακοπούλου κ.α. 2003). Για να δημιουργηθεί ένα ποιοτικό εκπαιδευτικό υλικό που να βελτιώνει την εκπαιδευτική διαδικασία, απαιτείται η συντονισμένη προσπάθεια μιας ομάδας ειδικών αποτελούμενη από εκπαιδευτικούς, προγραμματιστές, ψυχολόγους και κοινωνιολόγους της εκπαίδευσης (Μπούσιου κ.α. 2005). Ο εκπαιδευτικός μέσω της συνεργασίας με τα μέλη της ομάδας επιμορφώνεται και αποκτά μια πιο ολοκληρωμένη γνώση για το εκπαιδευτικό υλικό, του οποίου εξάλλου είναι κι ο τελικός αποδέκτης.

Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Η κοινωνία της πληροφορίας φέρει τους πολίτες αντιμέτωπους με πολυσύνθετα προβλήματα που πρέπει να επιλύσουν για να επιβιώσουν και να διακριθούν στο τεχνολογικά ανεπτυγμένο και παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον της (Τσουκαλάς κ.α. 2002, Οικονόμου 2004). Ευθύνη, λοιπόν, του εκπαιδευτικού είναι να εκπαιδεύσει τους μαθητές στην επίλυση προβλημάτων (Μπούσιου κ.α. 2005). Η ενασχόληση με τις νέες τεχνολογίες και η ανάπτυξη «μετά-ικανοτήτων» (meta-skills), δεξιοτήτων για συνεχή μάθηση, μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να γίνουν καλύτεροι στην επίλυση προβλημάτων (Τσουκαλάς κ.α. 2002, Μπούσιου κ.α. 2005).

Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός καλείται να διδάξει στους μαθητές πώς να χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες για να διευκολυνθούν στην εκτέλεση των δραστηριοτήτων τους και πώς να προστατευτούν από τις παγίδες της τεχνολογίας (Τσουκαλάς κ.α. 2002, Μπούσιου κ.α. 2005). Αρχικά, πρέπει να τους βοηθήσει να κατανοήσουν τον επιτελικό ρόλο των νέων τεχνολογιών (Καποδίστρια 2000). Έπειτα, να τους μάθει να συνεργάζονται χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες για τη δημιουργία συνθετικών εργασιών και την επίλυση προβλημάτων, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος αλόγιστης εξατομίκευσης της διδασκαλίας (Οικονόμου 2004, Καποδίστρια 2000). Τέλος, να τους μάθει να χρησιμοποιούν ερευνητικούς τρόπους μάθησης, ώστε να αξιοποιούν κριτικά τις πληροφορίες του διαδικτύου, για να προστατευτούν από ακατάλληλες, άχρηστες και κυρίως επικίνδυνες για την ηλικία τους πληροφορίες (Οικονόμου 2004, Θερνανός 2002).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός καλείται να αποκτήσει τις απαραίτητες δεξιότητες για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της κοινωνίας της πληροφορίας. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να μάθει να χρησιμοποιεί τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών για απόκτηση νέας γνώσης και διευκόλυνση των δραστηριοτήτων του. Θα πρέπει να αναπτύξει την κριτική του ικανότητα, να μάθει να συνεργάζεται με συναδέλφους του και με ειδικούς από άλλους χώρους για την επίλυση προβλημάτων και να βρίσκεται σε μία συνεχή προσπάθεια για διαρκή μάθηση και ανανέωση των γνώσεων του, αέναη προσωπική αλλά και επαγγελματική βελτίωση. Ο εκπαιδευτικός καλείται να μάθει να μαθαίνει συνεχώς και να διδάξει το ίδιο στους μαθητές χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες ως εργαλείο. Με σκοπό, οι μαθητές να προετοιμαστούν κατάλληλα για την ένταξη τους στην κοινωνία της πληροφορίας που εξελίσσεται δυναμικά σε κοινωνία γνώσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ασημακοπούλου Α., Μπαλτά Σ., (2003), Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση: Νέος ρόλος με αυξημένη ευθύνη για το σύγχρονο εκπαιδευτικό, *Τα εκπαιδευτικά*, (67/68), 209-216
- Θεριανός Κ., (2002), Εκπαιδευτική τεχνολογία: προσδοκίες ρητορική και πραγματικότητα, *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, (123), 20-25
- Καποδίστρια Α., (2000), Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση, *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, (115), 42-47
- Μητροπούλου Β., (2003), Σχεδιασμός εκπαιδευτικού λογισμικού πολυμέσων από την πλευρά των εκπαιδευτικών, *ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ*, (108), 54-61
- Μπούσιου-Μακρίδου Δ., Γιουβανάκης Α., Σαμαρά Χ., Ταχματζίδου Α., (2005), *Θέματα μάθησης και διδακτικής*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας
- Οικονόμου Κ., (2004), Το σήμερα και το αύριο των νέων τεχνολογιών στην Ελληνική εκπαίδευση, *ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ*, (110), 28-43
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (χ.η.), *Κοινωνία της Πληροφορίας: Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην Αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, τελευταία πρόσβαση 24 Μαρτίου 2006, ιστοχώρος <http://www.pi-schools.gr/programs/ktp/genika.html>
- Σολομωνίδου Χ., Σταυρίδου Ε., (1994), Σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνολογία: Δυνατότητες και προοπτικές για την επίλυση προβλημάτων της εκπαίδευσης, *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, (20/21), 69-91
- Τσουκαλάς Μ., Σταχτέας Χ., (2002), Η πληροφορική στο σύγχρονο εκπαιδευτικό περιβάλλον που υπαγορεύει η κοινωνία της πληροφορίας, *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, Τόμος Θ' (33), 133-154
- ΥΠΕΠΘ, (χ.η.), *Εκπαιδευτική Πύλη του ΥΠΕΠΘ*, τελευταία πρόσβαση 24 Μαρτίου 2006, ιστοχώρος <http://www.e-yliko.gr/>